

Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt

Dokumentplassering:

I.3.10.2-38

Godkjent dato:

31.03.2021

Revideres innen:

31.03.2024

Sist endret:

18.11.2022

Versjon:

1.01

 Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF
 ENDRINGER FRA FORRIGE VERSJON: []

Utarbeidet av: OUS. Lokaltilpasset SSHF: Kathrine Stadheim Berntsen, fagsykepleier 3A SSK, Ida Aalefjær, Sykepleier, ØNH poliklinikk, SSK

Fagfellevurdert av:
Godkjent KDS SSHF: Okt 2022

Gjelder fra: Mars 2021

Revideres innen dato: Mars 2024

FUNKSJONSOMRÅDER (FO)

1.	Kommunikasjon/sanser	5.	Eliminasjon	9.	Seksualitet/reproduksjon
2.	Kunnskap/utvikling/psykisk	6.	Hud/vev/sår	10.	Sosialt/planlegging av utskriving
3.	Åndedrett/sirkulasjon	7.	Aktivitet/funksjonsstatus	11.	Åndelig/kulturelt/livsstil
4.	Ernæring/væske/elektrolyttbalanse	8.	Smerter/søvn/hvile/velvære	12.	Annet/legedelegerte aktiviteter

FO	NANDA	Sykepleiediagnoser
1	00051	Nedsatt verbal kommunikasjon (1, 2, 5, 26, 31, 37, 46) – har fjernet strupen og kan ikke prate
2	00126	Mangelfulle kunnskaper - (spesifiser) (6, 7, 14, 20, 24, 26, 35, 40, 45, 46)
2	00148	Frykt (18, 26) – spesifiser:
2	00152	Risiko for maktesløshet (4, 26)– relatert til:
3	00031	Ineffektiv opprettholdelse av frie luftveier (2, 26, 38)– spesifiser:
3	00004	Risiko for infeksjon (13, 32) – relatert til: PVK, operasjonssår, KAD, dren (spesifiser og ta bort)
4	00025	Risiko for forstyrrelser i væskebalansen - relatert til:
4	00002	Ubalanse i ernæring: Mindre enn kroppsbehovet (2, 26, 40, 47) – spesifiser:
4	00103	Svekket evne til å svelge (5, 13, 16, 19, 26, 40, 47) - spesifiser:
4	00134	Kvalme (18, 47) – spesifiser:
5	00015	Risiko for obstipasjon (47) – relatert til:
5	00013	Diaré – spesifiser:
6	00044	Svekket vevskvalitet (10, 19, 30, 32) – spesifiser:
6	00045	Svekkede munnslimhinner (18, 47) – spesifiser:
7	00085	Svekket bevegelsesevne – spesifiser:
8	00132	Akutt smerte (28) – relaterte til (spesifiser)
8	00095	Forstyrret søvnmønster (4, 47) – relaterte til (spesifiser)
10	00062	Risiko for overbelastning hos omsorgsgiver (14) - relatert til:
10	00053	Sosial isolasjon (1, 14, 34, 40, 47) – spesifiser:
10	00084	Helsesøkende atferd – relatert til (spesifiser)
FO	ICNP	Mål
1		Gjør seg forstått
2		Er informert om ny og endret livssituasjon
2		Opplever ikke situasjoner som bidrar til frykt: (spesifiser)
2		Opplever kontroll og mestring i situasjonen
3		Opprettholder saturasjon- (spesifiser romluft/O2) (27)
3		Er stabil sirkulatorisk: (spesifiser verdier)
3		Har frie luftveier
3		Har ingen postoperative komplikasjoner
3		Er infeksjonsfri
4		Har dekket sitt kalori- og væskebehov (spesifiser kcal/ml)
4		Er informert om mulige svelgvansker og tiltak/oppfølging relatert til dette

Utarbeidet av:

Kathrine S Berntsen,
 fagutviklingssykepleier 3A SSK

Fagansvarlig:

Kathrine S Berntsen

Verifisert av:

[]

Godkjent av:

Mikkel Høiberg

Dok.nr:

D55083

		Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt			Side: 2 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

4		Er ikke kvalm og kaster ikke opp	
5		Har normal eliminasjon	
6		Har sårtilheling, hel og ren hud	
6		Opprettholder god munnhygiene og hele slimhinner	
7		Er mobilisert: (spesifiser)	
8		Er tilstrekkelig smertelindret (NRS < 3)	
8		Opplever god søvnkvalitet: (spesifiser)	
9		Kjenner seg trygg på eget seksualliv under og etter behandlingen	
10		Barn som pårørende er fulgt opp	
10		Pårørende er informert og har fått opplæring i samsvar med pasientens ønsker	
10		Opprettholder sosialt nettverk	
FO	NIC	Sykepleietiltak og forordninger	Frekvens/tid
1	4976	Forbedre kommunikasjon: Talevansker (1, 2, 5, 17, 18, 26, 46)	
		Ha penn og papir tilgjengelig (6)	
		Undervise pasienten og familien i bruk av talevibrator (17)	
		Henvise til samtale med logoped – dato: (spesifiser) (5, 9, 15, 16, 23, 25, 40)	Pre- og postoperativt
		Undervise i bruk av taleventil (37)	Ved klarsignal fra kirurgi
2	5618	Undervise: Prosedyre/behandling	
		Informere om prosedyrer/behandling/undersøkelser skriftlig og muntlig	EkWeb: Id: 40673
		Informere om sykdomsforløp	
		Informere om stell av stoma, fjerning av slim med sug og ernæringssonde	
		Instruere i samarbeid og deltakelse under stomastell	
		Gi opplæring i stell av Provox taleventil	
2	5230	Forbedre mestring	
		Oppmuntre til å se seg selv i speilet	
		Oppmuntre til kontakt med Munn- og halskreftforeningen (18)	
		Oppmuntre til å gi uttrykk for sine følelser (6, 26, 46)	
3	3140	Sikring av frie luftveier (18)	
		Utføre fukting av luftveiene med NaCl: (spesifiser) (27)	Hyppig
		Henvise til lungefysioterapi	Dato:
		Administrere O2 over stoma (27, 44)	Som forordnet
12	2311	Administrere legemidler: Inhalasjon	
		Administrere forstøver. Følg prosedyren i EkWeb: Id: 21227 – punkt Fukting av stoma	Som forordnet
		Tøm forstøverbeger og skylle med steilt vann	Etter hver inhalasjon
		Bytt forstøversett	Daglig
3	6680	Overvåking: Vitale tegn (18)	
		NEWS. Følg prosedyre i EkWeb: Id: 49779 Bruk av NEWS 2 ved SSHF	Føres i Metavision
	2440	Vedlikehold av venøs tilgang	
		Innlagt PVK. Følg prosedyre i EkWeb: Id: 17589 (7)	
		Innlagt PICC-line. Følg prosedyre i EkWeb: Id: 31339	
		Stell av innstikksted dagen etter innleggelse og videre x1 pr/uke	Neste skift planlagt:
		Skifte overtrykksventil x1 pr/uke og alltid etter blodtransfusjon, blodprøvetaking og TPN	Neste skift planlagt:

		Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt			Side: 3 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

4	1160	Overvåke ernæring	
		Gjennomfør Trygg pleie	v/innleggelse og etter score
		Angi Ernæringsscore:	
		Ved score 3 eller mer, benytt annen VP: Ernæringssvikt - underernæring	Velg ut aktuelle tiltak/forordninger
4	1100	Håndtering av ernæring	
		Spesifiser kostrestriksjon	Som forordnet
		Henvise til ernæringsfysiolog – dato: (9, 41)	
		Sørge for å gi relevant informasjon om ernæringsbehov og hvordan det oppfylles	
		Følge plan for oppstart av sondeernæring	
		Registrere væske og kaloriinntak	I MetaVison
		Måle vekt	X2/uken (spesifiser)
4	1874	Behandling av sonde: Gastrointestinal	
		Innlagt ernæringssonde, dato:	Kontroll rtg dato:
		Oppstart av sondemat: Følg prosedyre i EkWeb: Id: 36639. Ernæring - oppstart av sondeernæring - voksne pasienter SSHF	
		Tilby opplæring i håndtering av sonde og administrering av sondemat	
		Vurder risiko for Refeeding syndrom. Anvend prosedyre i EkWeb: Id: 50572 Ernæring - Reernæring - Forebygging av reernæringssyndrom - voksne – SSHF	
4	1450	Behandling av kvalme	
		Kartlegge grad av kvalme og utløsende årsaker	
		Se VP: Kvalme	Velg ut aktuelle tiltak/forordninger
5	0430	Behandling av tarmfunksjon	
		Informere om risiko for obstipasjon og diare	
		Spørre om tarmfunksjon	Daglig
		Identifisere årsaker som bidrar til obstipasjon: (spesifiser)	
		Identifisere årsaker som bidrar til diare: (spesifiser)	
		Administrere medikamenter og observere effekt	Som forordnet
		Dato for sist avføring:	
6	3660	Sårbehandling – relatert til stoma	
		Observasjon av sår/hud (Størrelse, utseende, sekresjon, lukt)	Alltid
		Stell av stoma (spesifiser)	Daglig
		Anvend EK-Prosedyre: Id: 21227 «Larynxcancer og laryngektomi - Kirurgiske Senger SSK Post 3A»	
		Bruk av utstyr/bandasje: (spesifiser)	
6	1710	Opprettholde munnhelse (9)	
		Tilby hjelp til munnstell (11)	
		Oppfordre til å pusse tenner	x2/døgn
7	1801	Egenomsorgsassistanse: Personlig hygiene	
		Gi støtte til egenomsorg: Steller seg selv, Steller seg selv med tilrettelegging, Trenger hjelp til fullt stell (spesifiser og ta bort)	
		Bruk av hjelpemidler: (Spesifiser)	

		Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt			Side: 4 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

7	0200	Fremme trening	
		Motivere til aktivitet	
		Bruker hjelpemidler: (spesifiser)	
		Henvist til ergoterapi	Dato:
		Henvist til fysioterapi	Dato:
8	1400	Behandling av smerte (13,33)	
		Kartlegg smerte ved bruk av NRS. Anvende veileder EkWeb: Id: 28412	
		Smertevurdering - våkne pasienter - ved hjelp av smerteverktøy NRS og CAS	
		v/NRS >3, gi sm.stillende medikamenter	
		Evaluer effekten av sm.stillende ved bruk av NRS	
		Observere nonverbale tegn på ubehag (23)	
		Identifisere faktorer som lindrer/forverrer smerten: (spesifiser) (23)	
8	1850	Fremme søvn	
		Kartlegge årsak til søvnproblemer	
		Se annen VP: Søvnforstyrrelser	
10	5100	Fremme sosialisering (1, 11)	
		Oppmuntre til å ta imot besøk	
		Oppmuntre til å bevege seg ut av pasientrommet	
10	7140	Familiestøtte	
		Kartlegge barn som pårørende	
		Anvende prosedyre i EkWeb: Id: 37994 Barn som pårørende-arbeidet - overordnet prosedyre	
10	7370	Planlegging av utskriving	
		Planlagt utskrivelsesdato:	
		Kartlegge behov for kommunal hjelp	Så fort som mulig, helst innleggelsesdag
		Registrere PLO kommune og sende PLO - helseopplysning	Innen 24 timer
		Kartlegge behov for hjelpemidler	
		Informere pårørende om utskrivelse	Før utskrivelse
		Sende søknad om sug – dato:	
		Sørge for blåresept på utstyr til stell av stoma	Leveres apotek i god tid før hjemreise
		Fyll ut skjema ved behov for behandlingshjelpemidler: «Elektronisk rekvirering av behandlingshjelpemidler og forbruksmateriell via DIPS til Enhet for Behandlingshjelpemidler (BHM) SSHF»	Dato:

Referanser

- 1) Bickford, J., Coeveney, J., Baker, J. og Hersh, D. (2013). [Living with the altered self: A qualitative study of life after total laryngectomy](#). International Journal of Speech-Language Pathology, 15(3), 324-333.
- 2) Boucher, M. A. (1996). [When laryngectomy complicates care](#). RN, 59(8), 40-44.
- 3) Brockstein, B.E., Stenson, K. M og Sher, D. J. (2021). [Treatment of locoregionally advanced \(stage III and IV\) head and neck cancer: The larynx and hypopharynx](#). Hentet 21.05.2021.

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt				Side: 5 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

- 4) Brook, I., Bogaardt, H. og van As-Brooks, Corina (2013). [Long-Term Use of Heat and Moisture Exchangers Among Laryngectomees: Medical, Social, and Psychological Patterns](#). *Annals of Otolaryngology, Rhinology & Laryngology*, 122(6), 358-363.
- 5) Clarke, P., Radford, K., Coffey, M. og Stewart, M. (2016). [Speech and swallow rehabilitation in head and neck cancer: United Kingdom National Multidisciplinary Guidelines](#). *The journal of laryngology & otology*, 130 (Suppl. S2), 176-180.
- 6) Dobbins, M., Gunson, J., Bale, S., Neary, M., Ingrams, D. og Brown, M. (2005). [Improving patient care and quality of life after laryngectomy/glossectomy](#). *British Journal of Nursing*, 14(12), 634-640.
- 7) Dort, J. C., Farwell, D. G., Findlay, M., Huber, G. F., Kerr, P. Shea-Budgell, M. A. et al. (2017). [Optimal perioperative care in Major Head and Neck Cancer Surgery With Free Flap Reconstruction. A Consensus Review and recommendations From the Enhanced Recovery After Surgery Society](#). *JAMA Otolaryngol Head Neck Surg*, 143 (3), 292-303.
- 8) Dulworth, S. (2005). [Case Management and Patient Safety: Opportunities for Process and Performance Improvement](#). *Case Manager*, 16(3), 69-72.
- 9) Gilbert, J., Murphy, B.A. og Jackson, L. (2021). [Health-related quality of life in head and neck cancer](#). I T. Post (red.), UpToDate, Waltham, MA. Hentet 21.05.2021.
- 10) Harris, A. og Comray R. R. (1993). [Cost-effective management of pharyngocutaneous fistulas following laryngectomy](#). *Ostomy/wound management*, 39(8), 36-44.
- 11) Helsedirektoratet (2016). [Pakkeforløp for hode-halskreft](#). Oslo: Helsedirektoratet. Hentet 30.10.20. Hentet 21.05.2021
- 12) Icuspit, P., Yarlagadda B., Garg, S., Johnson, T. og Deschler D. (2014). [Heat and moisture exchange devices for patients undergoing total laryngectomy](#). *ORL-head and neck nursing: official journal of the society of otorhinolaryngology and head-neck nurses*, 32(1), 20-23
- 13) Koch, W. M., Best, S., Stinnett, S. og Caudell, J. (2021). [Treatment of early \(stage 1 and 2\) head and neck cancer: The Larynx](#). I T. Post (red.), UpToDate, Waltham, MA. Hentet 21.05.2021
- 14) Krouse, H., Rudy, S., Vallerand, A., Hickey, M., Klein, M., Kagan, S. og Walizer (2004). [Impact of tracheostomy or laryngectomy on spousal and caregiver relationships](#). *ORL-head and neck nursing: official journal of the society of otorhinolaryngology and head-neck nurses*, 22(1), 10-25.
- 15) Lazarus, C. L. (2000). [Management of swallowing disorders in head and neck cancer patients: optimal patterns of care](#). *Seminars in speech and language*, 21(4), 293-309.
- 16) Lewin, J. S., Teng, M. S. og Kotz, T. (2017). [Speech and swallowing rehabilitation of the patient with head and neck cancer](#). I T. Post (red.), UpToDate, Waltham, MA. Hentet 21.05.2021.
- 17) Lewin, J. S., Hoffman, H. T. og Sperry, S. M. (2021). [Alaryngeal speech rehabilitation](#). I T. Post (red.), UpToDate, Waltham, MA. Hentet 21.05.2021.
- 18) March, P. og Karakashian, A. L. (2017). [Laryngeal cancer](#). I D. Pravikoff (red.) *Cinahl Information Systems*, Glendale, CA. Hentet 21.05.2021.
- 19) Martin, B. S., Jordan, Z. og Carney, S. (2013). [The effect of early oral feeding compared to standard oral feeding following total laryngectomy: a systematic review](#). *JBI Library of Systematic Reviews*. 11(11), 140-182.
- 20) McColl, D., Hooper, A. og von Berg, S. (2006). [Preoperative Counseling in Laryngectomy](#). *Contemporary issues in communication science and disorders*, 33, 147-151.
- 21) McGrath, B. A., Bates, L., Atkinson, D. og Moore, J. A. (2012). [Multidisciplinary guidelines for the management of tracheostomy and laryngectomy airway emergencies](#). *Anesthesia*, 67(9), 1025-1041.
- 22) Mérol, J-C., Charpiot, A., Langagne, T., Hémar, P., Ackerstaff, A. H. og Hilgers, F. J. M. (2011). [Randomized controlled trial on postoperative pulmonary humidification after total laryngectomy: external humidifier versus heat and moisture exchanger](#). *The Laryngoscope*, 122(2), 275-281.
- 23) National Institute for Health and Care Excellence (NICE) (2016). [Cancer of the upper aerodigestive tract: assessment and management in people aged 16 and over](#). Oppdatert 2018. Hentet 08.06.2021.
- 24) Newell, R., Xiegler, L., Stafford, N. og Lewin, R. J. (2004). [The information needs of head and neck cancer patients prior to surgery](#). *Annals of the royal college of surgeons of England*, 86(6), 407-410.
- 25) NICE (National Institute for Health and Care Excellence) (2016). [Guideline](#). Hentet 21.05.2021.
- 26) Noonan, B. og Hegarty, J. (2010). [The impact of total laryngectomy: the patient's perspective](#). *Oncology nursing forum*, 37(3), 293-301.

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt				Side: 6 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

- 27) O'Driscoll BR, Howard LS og Earis J on behalf of the British Thoracic Society Emergency Oxygen Guideline Group (2017). [BTS guideline for oxygen use in adults in healthcare and emergency settings](#). Thorax, 72(suppl 1). ii1-ii90. Hentet 21.05.2021
- 28) Orgill, R., Krempf, G. A. og Medina, J. E. (2002). [Acute pain management following laryngectomy](#). Archives of otolaryngology – head and neck surgery, 128(7), 829-832.
- 29) Rodriguez, C. S., McMillan, S. og Yarandi, H. (2004). [Pain measurement in older adults with head and neck cancer and communication impairments](#). Cancer Nursing, 27(6), 425-433.
- 30) Santana, M. E. de og Sawada, N. O. (2008). [Pharyngocutaneous fistulae after total laryngectomy: a systematic review](#). Revista Latino-Americana de enfermagem, 16(4), 772-778.
- 31) Schub, T. og Holle, M. N. (2018). [Squamous Cell Carcinoma: Laryngeal and Hypopharyngeal Cancer](#). I D. Pravikoff (red.). CINAHL Information Systems, Glendale, CA. Hentet 21.05.2021.
- 32) Schwartz, S. R., Yueh, B., Maynard, C., Daley, J., Henderson, W. og Khuri, S. F. (2004). [Predictors of wound complications after laryngectomy: A study of over 2000 patients](#). Otolaryngology – head and neck surgery, 131(1), 61-68.
- 33) Scholten, A. (2021). [Discharge Instructions for Laryngectomy](#). Health Library: Evidence-Based Information. Hentet 08.06.21.
- 34) Sherman, D., Matthews, W., Lampe, H. og LeBlanc S. (2001). [Laryngectomy clinical Pathway: Development and Review](#). The Journal of Otolaryngology, 30(2), 115-120.
- 35) Shuxin, X. (2010). [Effectiveness of voice rehabilitation on vocalisation in postlaryngectomy patients: a systematic review](#). International journal of evidence-based Healthcare, 8(4), 256-258.
- 36) Singer, S., Meyer, A., Fuchs, M., Schock, J., Pabst, F., Vogel, H-J., Oeken, J., Sandner, A., Koscielny, S., Hormes, K., Breitenstein, K. og Dietz, A. (2013). [Motivation as a predictor of speech intelligibility after total laryngectomy](#). Head and neck, 35(6), 836-846.
- 37) Sluis, K. E., Molen, L., Rob, J. J. H., Hilgers, F. J. M., Bhairosing, P. A. og Brekel, M. W. M. (2017). [Objective and subjective voice outcomes after total laryngectomy: a systematic review](#). Eur Arch Otorhinolaryngol. 2018;275(1):11-26.
- 38) Society of Otorhinolaryngology and head-neck nurses (1994). [Practice guidelines. Total laryngectomy](#). ORL-head and neck nursing: official journal of the society of otorhinolaryngology and head-neck nurses, 12(3), 28-31.
- 39) Stafford, N. D., Lewin, R. J. P. og Hardman, G. F. (2001). [Surgeon information giving practices prior to laryngectomy: a national survey](#). Annals of the royal college of surgeons of England, 83(6), 371-375.
- 40) Sundhedsstyrelsen (2020). [Pakkeforløb for hoved- og halskræft](#). Sundhedsstyrelsen: København.
- 41) Talwar, B., Donnelly, R., Skelly, R. og Donaldson, M. (2016). [Nutritional management in head and neck Cancer: United Kingdom National Multidisciplinary Guidelines](#), The journal of laryngology & otology, 130 (Suppl. S2), 32-40.
- 42) VAR Healthcare. [Prosedyre: Fjerning av sårdren](#). (Hentet 08.06.21).
- 43) VAR Healthcare. [Prosedyre: Tømming av sugeenhet til vakuumdren og ev. bytte av drenspose](#). (Hentet 08.06.21)
- 44) Walsh, K. C. (2016). [Oxygen Therapy: Administering by Tracheostomy Mask](#). CINAHL Nursing Guide. Hentet 08.06.21
- 45) Ward, E. C., Hobson, T. K. og Conroy, A. (2003). [Pre- and post-operative counselling and information dissemination: perceptions of patients undergoing laryngeal surgery and their spouses](#). Asia Pacific Journal of Speech, Language and Hearing, 8(1), 44-68.
- 46) Wood, S. og Bisson, J. (2004). [Experience of incorporating a mental health service into patient care after operations for cancers of the head and neck](#). British Journal of Oral and Maxillofacial Surgery, 42(2), 149-154.
- 47) Öztürk, A. og Mollaoğlu, M. (2013). [Determination of problems in patients with post-laryngectomy](#). Scandinavian Journal of Psychology, 54(2), 107-111.

		Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt			Side: 7 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

Metoderapport for Veiledende plan (VP):

Dato: 20.10.2021

AVGRENSNING OG FORMÅL	
1	Overordnede mål for VP: Å få en oversiktlig veiledende plan og ett standardisert behandlingsforløp for larynectomerte pasienter, postoperativt. Planen er utarbeidet ved OUS – funnet i e-håndbok OUS. Videre er den tilpasset SSK med fokus på det på det postoperative forløpet.
2	Hvem gjelder VP for (populasjon, pasient): larynectomerte pasienter, postoperativt
3	Navn, tittel og arbeidssted på medlemmer av arbeidsgruppen som har utarbeidet VP-en: Utarbeidet av OUS: Karoline Skedsmo, fagutviklingsykepleier, ØNH-sengepost, Rikshospitalet (leder arbeidsgruppen) 2021 justeringer i prosjekt KDS optimalisering, tilpassinger og endringer i plan er gjort av: Kathrine Stadheim Berntsen, Fagsykepleier, kirurgisk avdeling 3A, SSK Anders Torp ? Ida Aalefjær, Sykepleier, ØNH poliklinikk, SSK
INVOLVERING AV INTERESSETER	
4	Synspunkter og preferanser fra målgruppen som VP-en gjelder for: Planen har vært på høring hos likeperson som selv er laryngektomert hos Munn- og halskreftforeningen. Likeperson var fornøyd med innhold i planen.
METODISK NØYAKTIGHET	
5	Systematiske metoder ble benyttet for å søke etter kunnskapsgrunnlaget: Det ble gjort systematiske søk av fagutv.spl. ved OUS med støtte fra bibliotekar (ved oppstart). PICO er fulgt. Samme søkestrategi som bibliotekarene bruker ble benyttet.
6	Kriterier for utvelgelse av kunnskapsgrunnlaget er: Det ble søkt øverst i S-pyramiden, og deretter nedover som følge av svært begrensede funn når det ble søkt etter retningslinjer og systematiske oversikter. Eksklusjon av artikler ble gjort på bakgrunn av manglende relevans eller dårlig kvalitet. Kvalitetsvurdering utført etter beste evne.
7	Det fremgår tydelig hvordan anbefalingene henger sammen med kunnskapsgrunnlaget: Tallreferanser bak tiltak/forordninger.
8	Styrker og svakheter ved kunnskapsgrunnlaget: En styrke ved kunnskapsgrunnlaget er læring, deling av kunnskap, effektivisere og veilede behandlingstiltak for ansatte.
9	VP er blitt vurdert internt/eksternt av relevante fagressurser (tittel, navn, arbeidssted): SSA: SSF:
ANSVAR	
10	Tidsplan og ansvarlige personer for oppdatering av VP-en er: Ansvar for oppdatering: Kathrine Stadheim Berntsen. Innen oktober 2023 eller ved behov.

		Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt			Side: 8 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

Punkter fjernet grunnet preoperativt, tilpassing til SSK og/eller forenkling av plan:

2	5606	Undervisning: Enkeltperson (6, 7, 8, 14, 20)		Grunn til endring
		Henvise til samtale med sosionom – dato:	Preoperativt	Omhandler preopr. fase
		Henvise til fysioterapi – dato: (9, 25)	Preoperativt	Omhandler preopr. fase
		Tilby samtale med likeperson – dato:	Preoperativt	Omhandler preopr. fase
		Informere pårørende om mulighet for å få dekket opphold på hotellet (2 netter) for opplæring		Gjelder ikke SSK
		Informere om stell av stoma, fjerning av slim med sug, ernæringssonde, kateter og dren	Preoperativt	Omhandler preopr. fase
		Informere om innleggelse av taleventil (enten under primæroperasjon eller senere) (20)	Preoperativt	Omhandler preopr. fase
		Overlevere informasjonshefte: Laryngektomi. Informasjon til deg som skal laryngektomeres. Vedlegg til lokal prosedyre Pasientforløp Laryngektomi (forventet forløp) ID 20846		Omhandler preopr. fase
		Overlevere informasjonsskriv: Til deg som har fått taleventil.		Dette info skrivet har vi ikke på SSK.
		Anvende prosedyre: Røyking ved kreftbehandling. Anbefalinger for røykeslutt ID 52862 (3, 9, 13, 18, 25)		
3	3140	Sikring av frie luftveier (18)		
		Anvende lokal prosedyre Stell av stoma (ved laryngektomi) på ØNH-sengepost ID 76728	Minst 1 x per vakt	
		Utføre fukting av luftveiene med NaCl: (spesifiser) (27)	Hyppig	
		Henvise til lungefysioterapi		
		Koble fra puritanfukter og sette på plate og filter (4, 5, 12, 22)	1. postop. dag	
		Skifte fra filter med lite motstand til filter med mer motstand	Når det tolereres	
		Administrere O2: (spesifiser) (27, 44)		
		Bruke Larrytube med filter: (spesifiser) (4, 5, 12, 22)	Ved beh	
5	0590	Håndtering av urineliminasjon		
		Seponere permanent kateter		Relevant rett etter opr.
		Observere spontan vannlating	etter seponering av KAD	Kun relevant rett etter opr.

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt				Side: 9 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

DOKUMENTASJON AV SØK FOR VEILEDENDE BEHANDLINGSPLAN

Søk skal dokumenteres på en slik måte at de kan reproduseres nøyaktig slik de ble gjennomført. Dato for søk skal alltid oppgis. Antall treff oppgis der det er relevant.

Prosedyrens tittel	Veiledende behandlingsplan for laryngektomerte pasienter.
Spørsmål fra PICO-skjema	Hvordan kan sykepleier ivareta pasienten postoperativt i forbindelse med laryngektomi?
Kontakt detaljer prosedyremakere	Navn: Kathrine Berntsen E-post: Kathrine.stadheim.berntsen@sshf.no
Bibliotekar som utførte eller veiledet søket	Navn: Tarjei Fiskergård Werner Arbeidssted: Medisinsk bibliotek, Rikshospitalet, Universitetet i Oslo

Obligatoriske kilder er merket (obligatorisk). Slett gjerne bokser for kilder det ikke er søkt i, og legg eventuelt til nye bokser for kilder som er søkt i tillegg. Nederst i skjemaet er en tom boks som kan kopieres og limes inn andre steder.

Retningslinjer og kliniske oppslagsverk

Database/kilde	Fagprosedyrer som er godkjent i de enkelte helseforetak på fagprosedyrer.no (obligatorisk)
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Sett gjennom ferdige og påbegynte
Kommentarer	Ingen relevante

Database/kilde	VAR HEALTHCARE (tidligere PPS - Praktiske prosedyrer i sykepleietjenesten)
Søkehistorie eller fremgangsmåte	E-håndboka -> Kunnskapskilder > VAR Søkehistorie:
Kommentarer	Laryngektomi pre- og postoperativ https://ehandboken.ous-hf.no/document/82336

Database/kilde	Nasjonale faglige retningslinjer, veiledere, prioriteringsveiledere og pakkeforløp fra Helsedirektoratet (obligatorisk)
-----------------------	---

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt				Side: 10 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søk: laryngektomi, laryngektomi
Kommentarer	<p>Behandling av hode-halskreft https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/pakkeforlop-for-hodehalskreft/seksjon?Tittel=behandling-av-hode-halskreft-4016#st%C3%B8ttebehandling-og-sykepleie Sist faglig oppdatert: 29. mars 2019</p> <p>Laryngektomi, frie lapper, skallebasiskirurgi med gjennombrudd av dura - Anbefaling https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/antibiotika-isykehus/antibiotikaproylakse-ved-kirurgi/kirurgi-i-ore-nesehalsregionen/laryngektomi-frie-lapper-skallebasiskirurgi-med-gjennombrudd-avdura Sist faglig oppdatert: 08. januar 2018</p>

Database/kilde	UpToDate (obligatorisk)
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søk: laryngectomy
Kommentarer	<p>Treatment of locoregionally advanced (stage III and IV) head and neck cancer: The larynx and hypopharynx Sist oppdatert januar 2020 http://www.uptodate.com/contents/3402</p> <p>Speech and swallowing rehabilitation of the patient with head and neck cancer Sist oppdatert oktober 2020 http://www.uptodate.com/contents/3368</p> <p>Overview of approach to long-term survivors of head and neck cancer Sist oppdatert mars 2021 http://www.uptodate.com/contents/89977</p> <p>Health-related quality of life in head and neck cancer Sist oppdatert februar 2021 http://www.uptodate.com/contents/3369</p> <p>Treatment of early (stage I and II) head and neck cancer: The larynx Sist oppdatert mars 2021</p>

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt				Side: 11 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

	http://www.uptodate.com/contents/3388 Alaryngeal speech rehabilitation Sist oppdatert mars 2021 http://www.uptodate.com/contents/3394
--	--

Database/kilde	BMJ Best Practice (obligatorisk)
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søkte begrep: Larynectomy
Kommentarer	Laryngeal cancer https://bestpractice.bmj.com/topics/en-gb/1115 Sist oppdatert april 2021

Database/kilde	Nursing Reference Center
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søk: Laryngectomy Avgrenset til Quick Lessons, Evidence Based Care Sheets, Skills og Patient Handouts.
Antall treff	Laryngectomy (Patient Education) http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=2009866828&site=nuplive&scope=site Sist oppdatert desember 2020 Discharge Instructions for Laryngectomy (Patient Education) http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=2009902568&site=nuplive&scope=site Sist oppdatert januar 2021 Laryngeal Cancer (Quick Lesson) http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T704735&site=nuplive&scope=site Sist oppdatert august 2017 Amyloidosis, Laryngeal (Quick Lesson) http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T701862&site=nuplive&scope=site Sist oppdatert februar 2018 Squamous Cell Carcinoma: Laryngeal and Hypopharyngeal Cancer (Evidence-Based Care

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt				Side: 12 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

	<p>Sheet)</p> <p>http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T702367&site=nuplive&scope=site</p> <p>Sist oppdatert juni 2018</p> <p>Laryngeal Cancer (Patient Education)</p> <p>http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=2009866519&site=nuplive&scope=site</p> <p>Sist oppdatert mars 2021</p> <p>Oxygen Therapy: Administering by Tracheostomy Mask (Skill Set)</p> <p>http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=T906007&site=nuplive&scope=site</p> <p>Sist oppdatert januar 2018</p> <p>Tracheostomy-Adult (Patient Education)</p> <p>http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nup&AN=2009866869&site=nuplive&scope=site</p> <p>Sist oppdatert august 2020</p>
Kommentarer	

Database/kilde	NICE Guidance (UK) (obligatorisk)
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søk: Laryngectomy
Kommentarer	<p>Cancer of the upper aerodigestive tract: assessment and management in people aged 16 and over</p> <p>https://www.nice.org.uk/guidance/ng36</p> <p>Sist oppdatert juni 2018</p>

Database/kilde	ECRI Guidelines Trust
Søkehistorie eller fremgangsmåte	Søk: Laryngectomy
Kommentarer	<p>Use of larynx-preservation strategies in the treatment of laryngeal cancer</p> <p>https://guidelines.ecri.org/brief/115</p> <p>Publisert april 2018</p> <p>AARC clinical practice guideline: management of adult patients with tracheostomy in the acute care setting</p>

		Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt			Side: 13 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

https://guidelines.ecri.org/brief/2148 Publisert januar 2021 BTS guideline for oxygen use in adults in healthcare and emergency settings https://guidelines.ecri
--

Systematiske oversikter

Database/kilde	The Cochrane Library (obligatorisk)
Dato for søk	
Søkehistorie	#1 MeSH descriptor: [Laryngectomy] explode all trees 167 #2 (laryngectom*):ti,ab,kw 372 #3 MeSH descriptor: [Laryngeal Neoplasms] explode all trees 315 #4 (laryn* NEAR/3 (neoplasm* or cancer* or tumor* or tumour*)):ti,ab,kw 780 #5 {OR #2-#4} 979 #6 MeSH descriptor: [Perioperative Care] explode all trees 12426 #7 ((postoperative or preoperative or perioperative) NEAR/3 (care or nursing)):ti,ab,kw 16484 #8 #6 OR #7 19478 #9 #1 OR (#5 AND #8) 206
Antall treff	Cochrane Reviews: 0 Clinical Answers: 0
Kommentarer	Ingen aktuelle artikler

Database/ressurs:	PubMed
Søkehistorie:	Laryngectomy AND (preoperative care OR preoperative nursing OR postoperative care OR postoperative nursing OR Perioperative care OR nursing OR nurse's OR nurse OR nurses OR Nursing journals[sb] OR "Patient Care"[Mesh:NoExp] OR Nursing Care[Mesh] OR "Psychiatry and Psychology Category"[Mesh] OR psychology[sh] OR "Patient Care Management"[mesh] OR "Qualitative Research"[mesh] OR "Patient Education as Topic"[Mesh] OR "Quality of Life"[Mesh] OR "Patient Participation"[Mesh] OR "Patient Satisfaction"[Mesh]) AND (systematic[sb] OR Practice Guidelines as Topic[mesh]) AND (Danish[lang] OR English[lang] OR Norwegian[lang] OR Swedish[lang]) Avgrenset frav 2017
Treff:	<ol style="list-style-type: none"> Ahmed OH, Roden DF, Ahmed YC, Wang B, Nathan CO, Myssiorek D. Perioperative Management of Total Laryngectomy Patients: A Survey of American Head and Neck Society Surgeons. Ann Otol Rhinol Laryngol. 2019;128(6):534-40. DOI: https://doi.org/10.1177/0003489419830118 Dort JC, Farwell DG, Findlay M, Huber GF, Kerr P, Shea-Budgell MA, et al. Optimal Perioperative Care in Major Head and Neck Cancer Surgery With Free Flap Reconstruction: A Consensus Review and Recommendations From the Enhanced Recovery After Surgery Society. JAMA Otolaryngol Head Neck Surg. 2017;143(3):292-303. DOI: https://doi.org/10.1001/jamaoto.2016.2981 Forastiere AA, Ismaila N, Lewin JS, Nathan CA, Adelstein DJ, Eisbruch A, et al. Use of Larynx-Preservation Strategies in the Treatment of Laryngeal Cancer: American Society of Clinical Oncology Clinical Practice Guideline Update. J Clin Oncol. 2018;36(11):1143-69.

		Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt			Side: 14 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

DOI: https://doi.org/10.1200/jco.2017.75.7385 4. García-León FJ, García-Esteba R, Romero-Tabares A, Gómez-Millán Borrachina J. Treatment of advanced laryngeal cancer and quality of life. Systematic review. Acta Otorrinolaringol Esp. 2017;68(4):212-9. DOI: https://doi.org/10.1016/j.otorri.2016.11.005
--

PICOSKJEMA VEILEDENDE PLAN

PICO-skjema nr: 1 til VBP: Laryngektomi			
Problemstilling formuleres som et presist spørsmål. Spørsmålet skal bestå av følgende deler:			
Patient/problem: Hvilke pasienter/tilstand/sykdom dreier det seg om? Pasienter som laryngektomeres	Intervention: Hvilken intervensjon/ eksposisjon dreier det seg om?	Comparison: Hva sammenlignes intervensjonen med?	Outcome: Hvilke resultat/effekt er av interesse? Sykepleie til pasienter som laryngektomeres
Fullstendig spørsmål: Hvordan kan sykepleier ivareta pasienter som gjennomgår laryngektomi pre- og postoperativt?			
Hva slags type spørsmål er dette? ☐ Diagnose ☐ Etiologi ☐ Erfaringer ☐ Prognose ☐ Effekt av tiltak		Er det aktuelt med søk i Lovdata etter relevante lover og forskrifter? ☐ Ja ☐ Nei	
Hvilke søkeord er aktuelle for å dekke problemstillingen? Bruk engelske ord, og pass på å få med alle synonymer. Del opp søkeordene etter hva som gjelder/beskriver pasienten, intervensjonen/eksposisjonen, sammenligningen og utfallet.			
P	I	C	O
Person/pasient/problem	Intervensjon/eksposisjon	Evt. sammenligning	Resultat/utfall
Laryngektomi/ Laryngectomy	- Preoperative care - Postoperative care		Laryngectomy nursing

 SØRLANDET SYKEHUS	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Laryngektomi postoperativt				Side: 15 Av: 15
Dokument-id: I.3.10.2-38	Utarbeidet av: Kathrine S Berntsen, fagutviklingssykepleier 3A SSK	Fagansvarlig: Kathrine S Berntsen	Godkjent dato: 31.03.2021	Godkjent av: Mikkel Høiberg	Revisjon: 1.01

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF